

Vizuālās mākslas stunda

Mācību stundas plāns 1

Autors:

Bruno Bahs - vizuālās mākslas skolotājs, izglītības programmas "Iespējamā misija" absolvents.
SAZINIES!
e-pasts: bruno.bahs@iespejamamisija.lv / mājas lapa: www.brunobahs.com

Mācību priekšmets: vizuālā māksla, mākslas novirziena pulciņi.

Klase: 9., 10., 11., 12. klase.

Mācību stundas ilgums: 40 min. (pēc izvēles - 2 x 40 min.).

Mācību stundas tēma: komiksa izveide par okupācijas tēmu.

Mācību stundas mērķis: iemācīties zīmēt sižetiskus zīmējumus.

Mācību stundā

sasniedzamie rezultāti:

1. Izprot, kas ir komikss.
2. Izveidots zīmējums, kurā atainots skolēna un padomju karaspēka sastapšanās brīdis. Izmanto zināšanas par komiksu un karikatūras žanru.
3. Apgūts vizuālo izteiksmes līdzekļu - līnija, laukums, kontrasts, krāsa, kārtošanas principi daudzslāņainā sižetiskā zīmējumā, pielietojums.

Nepieciešamie

palīgmateriāli:

1. Powerpoint prezentācija ar nosaukumu „Komikss” (skatīt pielikumu).
2. Oriģinālā fotogrāfija, kas redzama ekspozīcijas sadaļā OKUPĀCIJA. Ceļš, pa kuru Padomju Savienības karaspēks ieradās Latvijā (skatīt pielikumu - “Ceļš”).
3. Mācību video materiāls, kas var palīdzēt skolēniem uzzīmēt sižetiskā zīmējuma galveno varoņu sejas. Adrese: ej.uz/esipats_karikatura

Mācību stundā

nepieciešamie resursi:

Tehniskais aprīkojums

1. A3 izmēra lapa.
2. Zīmulis, dzēšgumija.
3. Pēc izvēles – krāsainie flomāsteri, rapidogrāfs, u.c..
4. Skolotājam nepieciešams projektors, dators ar interneta pieslēgumu.
5. Tumbas mācību video uztveršanai.
6. Ekrāns.

Skolotāja veidotie materiāli

1. Skolotājam jābūt sagatavotai fotogrāfijai (skatīt pielikumu - “Ceļš”), kas kalpos kā pamats (fons) skolēnu praktiskajam darbam.

AKTUALIZĀCIJA

3 minūtes

Skolotājs apvaicājas klasei, ko viņi zina par okupāciju, par deportācijām?
Aktualizē vēlreiz svarīgākos gada skaitļus. Iepazīstina ar ekspozīciju (www.esipats.lv) un apskata fragmentus. No 5.-8.klasei skolotājs var sniegt tikai īsu kopsavilkumu. Fotogrāfijā attēlots ceļš, pa kuru Latvijā ieradās padomju karaspēks (prezentē fotogrāfiju ar redzamo ceļu).
Skolotājs definē uzdevumu skolēniem: izdomājiet un uzzīmējiet savu tikšanos ar okupācijas karaspēku.
Ko Jūs teiktu šiem karavīriem?
Kāda būtu Jūsu rīcība?

Skolotājs īsi informē un atgādina pa Latvijas okupāciju, par deportācijām, kā šie notikumi ietekmēja Latviju. Īss okupācijas akta kopsavilkums: „1940.gada 17.jūnijā Latvijas robežu neatļauti šķērsoja PSRS karaspēks. Latvijas toreizējais prezidents K.Ulmanis, parakstot pavēli par padomju karaspēka netraucētu ienākšanu Latvijā, lika Latvijas armijai nepretoties šim karaspēkam.”

5 minūtes

Skolotājs īsi iepazīstina ar komiksu kā populāru 20.gs. zīmējumu sakārtojuma veidu sērijā vai sērijās.

Seko līdzī prezentācijai (skatīt prezentāciju „Komikss”).

Skolēni var pierakstīt kladē svarīgāko informāciju.

5 minūtes

<http://esipats.lv/s/okupacija-2-3-ivara-stasts>
Demonstrē stāstu par Ivara satikšanos ar padomju tankiem.

Skolēni pa pāriem pārrunā iespējamus scenārijus, ko darītu viņi, ja satiktu tankus un zaldātus. Ko teiktu zaldātiem? Ko teiktu viņi latviešu puikām un meitenēm?

Izspēlē vismaz 3 situāciju lomu spēles.

Skolotājs aicina visas idejas piefiksēt uz lapas rakstiski. Aicina katram izvēlēties vienu scenāriju, kuru uzzīmēs komiksā jeb secīgā, sižetiskā stāstījumā.

APJĒGŠANA UN LIETOŠANA

25 minūtes

1. Skolotājs demonstrē fotogrāfijā redzamo ceļu ("Ceļš"), pa kuru Latvijā ieradās padomju karaspēks.

2. Skolotāja dotie uzdevumi skolēniem: „Uzzīmēt sastapšanos ar padomju karaspēka zaldātiem. Ko Tu teiktu šiem zaldātiem, ko Tu darītu? Ko Tu darītu, ja Tev būtu iespēja mainīt vēstures notikumus?!”

3. Iedomājies, Tu esi tas, pie kura apstājas padomju karaspēka tehnika. Ko Tu teiktu zaldātiem?

1. Skolēni zīmē ar zīmuli šo fotogrāfijā redzamo ainavu ("Ceļš") un interpretē tās dienas notikumus, vadoties no savas fantāzijas. Tikai lvara vietā ir pats zīmētājs! Varbūt zīmējumā nav tikai viņš viens, varbūt visa ģimene veic dialogu ar zaldātiem?

2. Skolēni izvēlas realizēt ideju, zīmējot vai nu karikatūru vai komiksu par doto uzdevumu.

1. Ieteikums fotogrāfiju "Ceļš" atstāt uz ekrāna visu praktiskās izpildes laiku (var arī izdrukāt un izdalīt katram uz sola), lai skolēni zīmējot var uz to skatīties. Var izdrukāt arī karavīru un bruņu tehnikas attēlus.

2. Skolotājs uz tāfeles nepieciešamības gadījumā palīdz uzskicēt kādu priekšmetu, kas nepieciešams skolēniem, lai izpildītu darbu.

3. Akcentē un iedrošina, ka šoreiz ir svarīga ideja – tieši dialogs komiksa formā, ne detaļu tehniskais izpildījums, jo pastāv iespēja, ka pievēršot pārāk lielu uzmanību kāda objekta detaļām, skolēns var nepagūt izstrādāt darbu.

REFLEKSIJA

2 minūtes

Skolotājs skolēniem liek "ietvītot" savas pārdomas un secinājumus, kas radās uz brīdi iedomājoties, ka skolēns ir viens pret lielo karaspēka daudzumu. Izmanto haštagu (mirkļbirku) #esipats, lai skolotājs to var sameklēt.

Skolēni ietvītošanu var darīt klasē ar saviem mobilajiem tālruniem vai arī pēc stundas mājās.

1. Ja skolēniem nav iespēja piekļūt "Tviterim", tad viņi atstāj savu komentāru savas lapas otrajā pusē.

2. Skolotājs var izveidot darbu tematisko izstādi ar nosaukumu „Kā būtu, ja būtu!”

Papildus uzdevums skolēniem padziļinātai tēmas izpratnei:

1. Skolēns var noskatīties Aigara Graubas filmu „Baiga vasara”, lai gūtu vēl spēcīgāku vizuālu priekšstatu, kā tika okupēta Latvija.
2. Skolēns var izlasīt Aināra Zelča grāmatu „1940”, kurā aprakstīts potenciālais scenārijs, kas notiktu, ja Latvija būtu pretojusies PSRS.
3. Darbs var tikt pabeigts nākamajā stundā vai izkrāsots mājās un atnests uz skolu.

Vizuālās mākslas stunda

Mācību stundas plāns 2

Autors: Bruno Bahs - vizuālās mākslas skolotājs, izglītības programmas "Iespējamā misija" absolvents.
SAZINIES!
e-pasts: bruno.bahs@iespejamamisija.lv / mājas lapa: www.brunobahs.com

Mācību priekšmets: vizuālā māksla, mākslas novirziena pulciņi.
Klase: 9., 10.klase.
Mācību stundas ilgums: 40 min. (pēc izvēles - 2 x 40 min.).
Mācību stundas tēma: darbs ar plastilīnu.
Mācību stundas mērķis: izveidot pārtikas grozu no plastilīna.
Caur tēlotājmākslas veidu – tēlniecības (sīkplastikas izteiksmes līdzekļiem), gūt priekšstatu par izsūtījumā esošo bērnu ikdienas uzturu. Aicināt izkāpt no komforta zonas un iejusties to cilvēku vietā, kuri bija izsūtīti un kuriem ikdienā trūka elementārā – pārtika.

Mācību stundā sasniedzamie rezultāti:

1. No plastilīna (var būt arī māls vai plastika) izveidots telpisks "pārtikas grozs" (groza vizualizācija var nebūt burtiska) un tajā esošie pārtikas produkti.
2. Gūts priekšstats par tā laika sociālajām problēmām. Tiek akcentēta vērtība, sākt pašam rūpēties par sevi jau agrā vecumā.

Ieteikums skolotājam: PIRMS STUNDAS: skolotājs iepriekš pabrīdina skolēnus par stundai nepieciešamajiem resursiem (skatīt zemāk).

Nepieciešamie palīgmateriāli: Ekspozīcijā iekļautā un deportēto stāstiem piesaistītā I.Blumberga glezna no autobiogrāfiskā cikla "Visu laiku snieg" (skatīt pielikumu "Glezna").

Mācību stundā nepieciešamie resursi:

Tehniskais aprīkojums

1. Skolotājam projektors, dators ar interneta pieslēgumu, skaņas sistēma.
2. Papīrs, zīmulis.
3. Cieta pamatne - kartons, uz kura veidot grozu.
4. Plastilīns/māls/plastika.
5. Citi priekšmeti radošajam darbam, kas var palīdzēt izpildīt uzdevumu – olu čaumalas, krūmāju zariņi, aplikācijas papīrs, u.c. dažādi materiāli.
6. Ieteicams būtu kāds dabas skaņdarbs/taigas/meža skaņas, kas saistītos ar bailēm un neziņu.
7. Darba virsmas segums.

Komentāri

Mūzika fonā ir ļoti ieteicama. Tas palīdzēs skolēniem veiksmīgāk iedziļināties darba procesā un iztēloties, kā varēja iztikt ļaudis izsūtījumā.

AKTUALIZĀCIJA

2 minūtes	Skolotājs aktualizē svarīgākos faktus un gada skaitļus, kas saistīti ar okupāciju un deportācijām? Iepazīstina ar ekspozīciju (www.esipats.lv).		Skolotājs atgādina un īsi informē par Latvijas okupāciju, kā tā ietekmēja Latviju.
3 minūtes / +	Skolotājs liek bērniem aizvērt acis un ieklausīties stāstītājā šeit: FRAGMENTS (Intas stāsts) no ekspozīcijas sadaļas „DEPORTĀCIJA- TJUHTJETA”: http://espats.lv/s/5-2-bads-un-sals	Skolēni ar acīm ciet rūpīgi klausās stāstījumā.	Pēc noklausīšanās skolotājs liek piefiksēt deportēto uzturā lietotos pārtikas produktus, kurus skolēni ir uzzinājuši no Intas stāstītā.
3 minūtes / +	1. Pirms praktiskā darba sākšanas skolotājs var iepazīstināt klasi ar Intas stāsta vizualizācijā izmantoto I. Blumberga gleznu no cikla „Visu laiku snieg” un pastāstīt, kad un kāpēc šī glezna tapusi: Gleznā mākslinieks attēlojis savas sajūtas, par bērībā tēva izsūtījuma vietā – Tjuhtjetā, piedzīvoto – ciešanas un gadiem krātās ilgas pēc dzimtenes, kas nomāca Tjuhtjetā nometinātos latviešus, kuriem padomju vara neļāva atgriezties Latvijā. 2. Skolotājs iedrošina skolēnus padomāt par savu sajūtu atspoguļošanu praktiskajā darbā par šo drūmo notikumu. Kāpēc tādas krāsas izmantoja mākslinieks?	Skolēni diskutē, atbild uz skolotāja jautājumiem.	1. Jau iepriekš atvērta mākslinieka glezna, kuru lielformātā parāda skolēniem kā atsevišķu attēlu (“Glezna”). Aicina gūt iedvesmu savā darbā no mākslinieka darba, domāt par sava darba vēstījumu, krāsu izvēli. 2. “Groza”(groza vizualizācija var nebūt burtiska) diametrs - aptuveni 7-8 cm lielumā. Protams, var veidot lielāku, bet jābrīdina, ka var neiekļauties laikā. 3. Ja stunda plānota divu mācību stundu ietvaros, tad skolēnam jāuzsver kvalitātes aspektus, tempam tad šoreiz nav nozīme.

Kādas krāsas izmantos skolēns, lai parādītu šīs savas sajūtas darbā?
3. Skolotājs rosina skolēnus uz nelielu diskusiju par to, kas ir redzams Blumberga gleznā, kā viņš izvēlējies atspoguļot savas sajūtas par deportēto ciešanām.

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

APJĒGŠANA UN LIETOŠANA

25 minūtes

1. Skolotājs koordinē darbu. Ļauj darboties individuāli, var arī norītēt darbs grupās pa divi.
2. Stundas dinamiku ietekmē skolēnu motivācija, sagatavotības līmenis, pašu vēlme radoši darboties un tas, kā skolotājs pratis ievadīt deportācijas tēmā.

1. Skolēni no plastilīna un citiem pieejamajiem resursiem izveido sev vēlamu groza dizainu.
2. Izrotā grozu ar pirkstiem, pludina dažādus plastilīna toņus.
3. Pārtikas produktus grozā veido no plastilīna, no plastikas vai citiem materiāliem. Pārtikas grozs var būt arī izstrādāts citādi - tam nav obligāti jālīdzinās klasiskajai groza formai.
4. Skolēnus jāmotivē iedomāties, ka deportētajiem vajadzēja iztikt tikai ar to, ko var atrast taigā, mežā. Lieliski, ja bērnam darba procesā rodas secinājumi, pārdomas un viņš tos arī skaļi izpauž.

1. Skolotājs var papildus motivēt skolēnus būt radošiem tehnikās, pieliekot vienu balli klāt par 3 izmantojamiem materiāliem groza un pārtikas produktu izveidē. Bet par citu materiālu izmantojumu ir iepriekš jābrīdina, lai skolēns var sagatavoties un paņemt tos līdzi.

REFLEKSIJA

7 minūtes

1. Skolotājs aicina skolēnus izstādīt savu veikumu klasē.
2. Aicina dalīties pārdomās par vēlmēm, iespējām, par vērtību un ticības saglabāšanu izsūtījumā, par iztikšanu tajā laikā. Vai skolēns šodien varētu iztikt tikai ar to, kas grozā? Aicina minēt 3 lietas, bez kurām skolēns nevarētu iztikt!

1. Ja šai tēmai tiek veltītas divas mācību stundas, tad vairāk laika var atstāt praktiskajam darbam.
2. Prezentācijā skolēnus aicina nākt klases priekšā un brīvā formā pastāstīt par: savu izstrādāto darbu; par domām, kas raisījās to veidojot; par secinājumiem un atziņām; par ekspozīciju www.esipats.lv; par deportācijām. Ja nepieciešamas idejas vērtēšanas kritērijiem šī uzdevuma veikšanai, sazinieties ar autoru.
(bruno.bahs@iespejamamisija.lv)

Papildus uzdevums skolēniem padziļinātai tēmas izpratnei:

Informācijas avoti:

- <http://m.la.lv/represetie-ipasa-kaluma-cilveki/>

- <http://www.salaspils.lv/novads/novads-aktualitates/atceroties-un-godinot-pirms-65-gadiem-svesuma-aizvestos>

Vizuālās mākslas stunda

Mācību stundas plāns 3

Autors: Bruno Bahs - vizuālās mākslas skolotājs, izglītības programmas "Iespējamā misija" absolvents.
SAZINIES!
e-pasts: bruno.bahs@iespejamamisija.lv / mājas lapa: www.brunobahs.com

Mācību priekšmets: vizuālā māksla, interešu izglītības pulciņi.
Klase: 5. - 12. klase.
Mācību stundas ilgums: 40 min..
Darba forma: individuāls darbs/ darbs grupās pa divi.
Mācību stundas tēma: mūsdienu zīmējuma tehnika - "Graffiti" stils.
Mācību stundas mērķis: atveidot masveida deportāciju gada skaitļus 25.03.1949. un 14.06.1941., un ar stilizētā zīmējuma palīdzību – atcerēties tos!

Mācību stundā sasniedzamie rezultāti darbam individuāli:

1. A3 izmērā izveidots krāsains, radoši uzzīmēts ciparu zīmējums, kas sastāv no deportāciju gada skaitļiem - vai nu no 25.03.1949. vai arī 14.06.1941.
2. Skolēns iepazīs intelektuālo saturu www.esipats.lv ekspozīcijā, guvis priekšstatu par deportāciju traģiskumu caur izsūtīto bērnu likteņiem.

Mācību stundā sasniedzamie rezultāti darbam grupā pa divi:

1. Izveidoti divi zīmējumi ar datumiem: 25.03.1949. un 14.06.1941. mākslinieciski stilizētā ("Graffiti") stilā A3 lieluma lapās.
2. Stilistiski līdzīgi noformētas lapas, atbilstoši deportāciju tēmai.
3. Abām lapām izveidoti rāmīši.
4. Iepazīs ekspozīciju www.esipats.lv, guvis priekšstatu par deportāciju traģiskumu, vadoties no izsūtīto bērnu likteņiem.

Pirms stundas ieteicams:

1. Skolotājs īsi iepazīstina skolēnus, kas ir "Graffiti" stils:
<http://graffiti.ueuo.com/vesture.html>
2. Ieteicams skolotājam kopā ar skolēniem apskatīt dažādu ciparu/burtu šriftus, lai nojauktu skolēnos priekšstatu robežas, ka ciparu attēlo tikai vienā veidā:
<http://www.1001fonts.com/graffiti-fonts.html?page=2&items=10>
3. Var ieteikt apskatīt groteskos vai šablona burta šriftus (datorgrafikā treknraksta fonti), lai rodas priekšstats, cik dažādi var tikt realizēti šis uzdevums.

Nepieciešamie palīgmateriāli:

1. Skolēniem veidot burtus telpiski vai trīs dimensijās var palīdzēt šis mācību video:
http://ej.uz/esipats_3d

Mācību stundā nepieciešamie resursi: **Tehniskais aprīkojums**

1. Skolotājam projektors, dators ar interneta pieslēgumu, skaņas sistēma.
2. A3 lieluma lapas skolēniem darba izpildei.
3. Flomāsteri, zīmuļi, u.c..
4. Skicēšanai izmanto parasto zīmulus, flomāsterus, u.c..

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

AKTUALIZĀCIJA

2 minūtes

Skolotājs aktualizē svarīgākos faktus un gada skaitļus, kas saistīti ar okupāciju un deportācijām? Iepazīstina ar ekspozīciju (www.esipats.lv).

Skolotājs atgādina un īsi informē par Latvijas okupāciju, kā tā ietekmēja Latviju.

6 minūtes

Skolotājs nodemonstrē palīgvideo:
http://ej.uz/esipats_3d, ar kura palīdzību skolēns iemācās veidot ciparus telpiskus jeb trīs dimensijās. Skolotājs var demonstrēt arī palīgvideo par burtu telpisku zīmēšanu:
<http://ej.uz/burti3d>

Skolēni mēģina skicēt ar zīmuli uz lapas līdzīgi redzamajam video materiālam.

1. "Graffiti" zīmējumu tehniku ir daudz vairāk, video attēlots ir tikai viens, gandrīz vienkāršākais paņēmiens, kā uzzīmēt telpiskus burtus.
2. Sarežģītāka burtu konstruēšana "Graffiti" stilā aplūkojuma šeit: <http://www.drawingteachers.com/how-to-draw-graffiti-letters.html>
3. Akcentēt, ka var attēlot ciparus ne tikai telpiski, ka var mainīt ciparu novietojumu.
Rāda piemērus šeit: <http://www.shutterstock.com/gallery-615877p1.html?searchterm=number>
4. Lapas novietojumam nozīmes nav.

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

APJĒGŠANA UN LIETOŠANA

30 minūtes

Skolotājs klasē uz ekrāna var parādīt iepriekš sagatavotus vairāku burtu paraugus trīs dimensijās, lai skolēniem palīdzētu ar idejām.

Skolēni strādā individuāli vai pa grupām.
Uzdod jautājumus, ja nepieciešams.

REFLEKSIJA

5 minūtes

1. Skolotājs aicina skolēnus klases priekšā noprezentēt savus darbus.
2. Pēc nepieciešamības izstāda darbus izstādē.
3. Aicina skolēnus pašiem novērtēt savu darbu.

Skolēns prezentējot sniedz „atgriezenisko saiti” par:

- deportāciju tēmu,
- par virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”,
- vai šādā veidā – zīmējot un krāsojot noteiktus gada skaitļus, ir vieglāk atcerēties nozīmīgas pieminamās dienas.

Ieteicams, ka skolēns novērtē arī pats sevi un pārējos klases biedrus pēc dotajiem vērtēšanas kritērijiem: zināšanas par vizuālo tehniku, prezentācijas prasmes, attieksme, komunikācija, u.c..

Piebilde:

Ja skolēns, strādājot individuāli, nespēj fiziski izstrādāt darbu vienas vizuālās mākslas stundas laikā, tad pilnīgu darba izstrādi skolēns pabeidz nākošajā stundā. Ja ir tikai daži skolēni, kas nav spējējuši pabeigt darbu, skolotājs tos aicina nākt uz konsultācijām vai pabeigt darbu mājās.

KOMENTĀRI

1. Šie mācību stundu plāni ir arī piemērojami citu mācību priekšmetu stundām (mājturība un tehnoloģijas pamatskolā, mājsaimniecība vidusskolā, klases stundās, sociālo zinību stundās, taču jāņem vērā, ka liela stundas daļa aiziet patstāvīgam darbam). Ja materiālu integrēsit savā mācību stundā, tad, lai darbu izpildītu kvalitatīvi, ieteicams darboties divas mācību stundas.
2. Pirms šo uzdevumu veikšanas, būtu lieliski, ja skolotājs aicinātu skolēnus izskatīt ekspozīciju www.esipats.lv, lai būtu lielāka izpratne par izsūtīšanas tēmu. Ieteicams, ka skolotājs šo ekspozīciju aplūko kopā ar skolēniem.
3. Šīs trīs mācību stundas ar veicamajiem uzdevumiem var izmantot jauktā secībā, pielāgot tās dažāda vecuma bērniem, diferencēt pieeju klasē – skolēni paši var izvēlēties, kuru tēmu viņi vēlētos izstrādāt, kura būtu atbilstoša viņu spējām.
4. Pēc nepieciešamības skolotājs var darboties ne tikai vienas - 40 minūšu stundas ietvaros, bet sadalīt veicamo darbu divu mācību stundu garumā.
5. Ja, piemēram, skolā ir mēnesis veltīts deportāciju tēmai, tad šos materiālus var izpildīt secīgi – vienu pēc otra. Tādā veidā jau nākošajai stundai tiek ietaupīts 5 minūtes laika – sākuma aktualizācijas daļa, kurā tiek īsi akcentēta okupācijas un deportācijas tēma, kuras ietvaros skolotājs īsi informē jauniešus par faktiem.
6. Visiem trīs uzdevumiem katrs skolotājs var pielāgot savu vērtēšanas sistēmu.
7. Stundu aprakstos sniegtās norādes ir tikai ieteikumi. Katrs skolotājs ir aicināts pielāgot stundas plānu atbilstoši klases specifikai.
8. Aicinājums pēc katra darba izveides skolēnus noprezentēt savu ideju un lūgt izteikt secinājumus par okupācijas/un/vai deportācijas tēmu. Piemēram, kam būtu Latvijā jānotiek, lai nekas tāds vairs nekad neatkārtotos. Lieliski, ja skolēns ne tikai mehāniski izpilda uzdevumu, bet arī iedziļinās vēstures notikumos, jūt līdzī cilvēkiem un prot izteikt pārdomas/viedokli.